

Κοινωνικές Ασφαλίσεις

Νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Από την 6^η Οκτωβρίου 1980, τέθηκε σε εφαρμογή το Αναλογικό Σχέδιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με βάση το οποίο τόσο οι εισφορές όσο και οι παροχές κοινωνικών ασφαλίσεων έγιναν αναλογικές, δηλαδή υπολογίζονται ως ποσοστό πάνω στα εισοδήματα των ασφαλισμένων από την εργασία τους.

Το Σχέδιο καλύπτει υποχρεωτικά κάθε πρόσωπο που ασκεί βιοποριστικό επάγγελμα στην Κύπρο. Κύπριοι που απασχολούνται σε Κύπριο εργοδότη στο εξωτερικό και πρόσωπα που διακόπτουν την υποχρεωτική ασφάλισή τους, δικαιούνται να ασφαλιζονται προαιρετικά. Οι ασφαλισμένοι του Σχεδίου κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες: τους μισθωτούς, τους αυτοτελώς εργαζόμενους και τους προαιρετικά ασφαλισμένους.

Το Σχέδιο παρέχει χρηματικά ωφελήματα για τοκετό, μητρότητα, ασθένεια, ανεργία, χηρεία, ανικανότητα, ορφάνια, γήρας, αγνοούμενο, θάνατο, εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες. Παρέχει επίσης δωρεάν ιατρική περίθαλψη στους δικαιούχους σύνταξης ανικανότητας και σε ασφαλισμένους που υφίστανται σωματική βλάβη από εργατικό ατύχημα ή λόγω επαγγελματικής ασθένειας. Οι μισθωτοί δικαιούνται όλα τα πιο πάνω ωφελήματα, οι αυτοτελώς εργαζόμενοι δικαιούνται παροχές για τοκετό, μητρότητα, ασθένεια, ανικανότητα, γήρας, χηρεία, αγνοούμενο, ορφάνια και θάνατο και οι προαιρετικά ασφαλισμένοι δικαιούνται μόνο παροχές για τοκετό, χηρεία, γήρας, αγνοούμενο, ορφάνια και θάνατο. Οι προαιρετικά, όμως, ασφαλισμένοι που απασχολούνται σε Κύπριο εργοδότη στο εξωτερικό δικαιούνται επιπρόσθετα παροχές για ασθένεια,

ανεργία, ανικανότητα και μητρότητα.

Όλες οι παροχές, εκτός από τα βοηθήματα που πληρώνονται εφάπαξ, περιλαμβάνουν τη βασική παροχή και τη συμπληρωματική παροχή. Οι βασικές παροχές υπολογίζονται πάνω στη βασική ασφάλιση, δηλαδή πάνω στις βασικές ασφαλιστέες αποδοχές. Εκτός από την προσωπική βασική παροχή, ο ασφαλισμένος δικαιούται και αυξήσεις ανάλογα με τον αριθμό των εξαρτωμένων του. Τέτοιες αυξήσεις δεν πληρώνονται για περισσότερους από τρεις εξαρτωμένους.

Οι συμπληρωματικές παροχές υπολογίζονται πάνω στη συμπληρωματική ασφάλιση, δηλαδή σε οποιονδήποτε αριθμό μονάδων πέραν της μιας μονάδας. Αυξήσεις συμπληρωματικής παροχής για εξαρτωμένους δεν πληρώνονται.

Η χορήγηση των παροχών που προβλέπονται από το Σχέδιο, εκτός από τις παροχές για εργατικά ατυχήματα, εξαρτάται από ορισμένες ασφαλιστικές προϋποθέσεις.

Χρηματοδότηση

Το Σχέδιο χρηματοδοτείται από εισφορές των εργοδοτών, των ασφαλισμένων και του κράτους.

Για τους **μισθωτούς** οι εισφορές υπολογίζονται πάνω στα ημερομίσθια ή το μισθό τους μέχρι ένα ανώτατο όριο (για το 2014 το ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών είναι €1.046 την εβδομάδα για εβδομαδιαίους ή €4.533 το μήνα για μηνιαίους εργοδοτούμενους) που καθορίζεται κάθε χρόνο. Η εισφορά από

1.1.2014 είναι 20,2% και βαρύνει τον εργοδότη, τον μισθωτό και το κράτος σε αναλογία 7,8%, 7,8% και 4,6% αντίστοιχα.

Στις περιπτώσεις **εργοδοτών που εφαρμόζουν επαγγελματικά σχέδια συντάξεων χωρίς εισφορές**, το πιο πάνω ποσοστό βαρύνει κατά 3,95% τον μισθωτό, 11,65% τον εργοδότη και 4,6% το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας.

Για μαθητευόμενους που εργάζονται με αποδοχές λιγότερες από το μισό ποσό των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών, η εισφορά υπολογίζεται πάνω σε θεωρητικές αποδοχές ίσες με το μισό του ποσού των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών.

Για τους **αυτοτελώς εργαζομένους** η εισφορά από 1.1.2014 είναι 19,2% και υπολογίζεται πάνω σε τεκμαρτά εισοδήματα τα οποία καθορίζονται κατά επαγγελματική κατηγορία. Ο αυτοτελώς εργαζόμενος υποχρεούται να πληρώνει εισφορές πάνω στο τεκμαρτό εισόδημα της επαγγελματικής του κατηγορίας, έχει όμως το δικαίωμα να πληρώνει εισφορές πάνω στο πραγματικό του εισόδημα, εάν αποδείξει ότι αυτό είναι κατώτερο του τεκμαρτού. Παρέχεται επίσης το δικαίωμα στον αυτοτελώς εργαζόμενο να επιλέξει να πληρώνει εισφορές πάνω σε εισόδημα υψηλότερο του τεκμαρτού μέχρι του εκάστοτε ανώτατου ποσού ασφαλιστέων αποδοχών. Η εισφορά βαρύνει κατά 14,6% τον αυτοτελώς εργαζόμενο και κατά 4,6% το κράτος.

Η εισφορά για τους **προαιρετικά ασφαλισμένους** που διακόπτουν την υποχρεωτική ασφάλισή τους από 1.1.2014 είναι 17,1% πάνω στις αποδοχές για τις οποίες ασφαλίζονται και βαρύνει κατά 13% τον προαιρετικά ασφαλισμένο και 4,1% το κράτος.

Η εισφορά για τους **προαιρετικά ασφαλισμένους που απασχολούνται**

σε Κύπριο εργοδότη στο εξωτερικό από 1.1.2014 είναι 20,2% και βαρύνει κατά 15,6% τον προαιρετικά ασφαλισμένο εξωτερικού και κατά 4,6% το κράτος.

Η υποχρέωση για πληρωμή εισφορών τόσο για μισθωτούς όσο και για αυτοτελώς εργαζομένους παύει από την ημέρα που ο ασφαλισμένος συμπληρώνει τη συντάξιμη ηλικία, δηλαδή την ηλικία των 65 ετών. Ασφαλισμένος, ο οποίος συμπληρώνει τη συντάξιμη ηλικία (65 ετών) και δεν ικανοποιεί τις σχετικές ασφαλιστικές προϋποθέσεις για σύνταξη γήρατος, συνεχίζει να πληρώνει εισφορές μέχρι να ικανοποιήσει τις προϋποθέσεις αυτές. Σε καμιά περίπτωση δεν πληρώνονται εισφορές πέραν της ηλικίας των 68 ετών.

Άτομο για το οποίο δεν καταβλήθηκε καμία εισφορά πριν από την ημέρα που συμπλήρωσε τη συντάξιμη ηλικία δεν δικαιούται να ασφαλιστεί.

Οι εισφορές που εισπράττονται με βάση τη νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλίσεων καταβάλλονται στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, από το οποίο πληρώνονται όλες οι παροχές κοινωνικών ασφαλίσεων και οι διοικητικές δαπάνες για εφαρμογή της νομοθεσίας.

Διμερείς Συμβάσεις Κοινωνικής Ασφάλειας

Η συνομολόγηση διμερών συμβάσεων μεταξύ των χωρών στην Κοινωνική Ασφάλεια πηγάζει από την ανάγκη για εξασφάλιση των κοινωνικοασφαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζομένων που διακινούνται από μια χώρα σε άλλη.

Η Κύπρος έχει συνολογήσει Διμερείς Συμβάσεις Κοινωνικής Ασφάλειας με το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ελλάδα, την Αίγυπτο, τον Καναδά, το Κεμπέκ, την Αυστραλία, την Αυστρία, τη Σλοβακία, την Ελβετία, την Τσεχία, τη Βουλγαρία, την Ολλανδία, τη Συρία και τη Σερβία.

Συντονισμός Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Από την 1^η Μαΐου 2010, τέθηκαν σε εφαρμογή οι Κανονισμοί 883/04 και 987/09 οι οποίοι αντικατέστησαν τους Κανονισμούς 1408/71 και 574/72. Οι Κανονισμοί αυτοί συντονίζουν τα συστήματα κοινωνικών ασφαλίσεων των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αντικαθιστούν τις διμερείς συμβάσεις με τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Οι Κανονισμοί αυτοί θέτουν κοινούς κανόνες και αρχές, οι οποίοι τηρούνται από τους φορείς κοινωνικών ασφαλίσεων κατά την εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι η εφαρμογή των διάφορων εθνικών νομοθεσιών κοινωνικών ασφαλίσεων δεν έχει αρνητικές επιπτώσεις στην άσκηση από τους εργαζόμενους και τις οικογένειές τους του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας και παραμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο.

Οι Κανονισμοί 883/04 και 987/09 στηρίζονται στις ακόλουθες τέσσερις αρχές:

- **την ισότητα μεταχείρισης:** Οι Ευρωπαίοι πολίτες απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα και υπόκεινται στις

ίδιες υποχρεώσεις που απορρέουν από τη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του.

- **την εφαρμογή μιας μόνο νομοθεσίας Κοινωνικών Ασφαλίσεων:** Ο κάθε εργαζόμενος υπόκειται σε μια μόνο νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλίσεων κάθε φορά. Ο γενικός κανόνας είναι ότι ασφαλίζεται στη χώρα μέλος όπου εργάζεται.
- **τη διατήρηση των κεκτημένων κοινωνικοασφαλιστικών δικαιωμάτων:** Όλες οι παροχές εξάγονται στις χώρες μέλη της ΕΕ, και
- **το συνυπολογισμό των περιόδων ασφάλισης, απασχόλησης ή διαμονής που πραγματοποιήθηκαν σε χώρες μέλη της ΕΕ:** για τη θεμελίωση δικαιώματος, σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους, λαμβάνονται υπόψη και οι περίοδοι ασφάλισης, εργασίας ή διαμονής που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους.

Νομοθεσία Ετησίων Αδειών μετ' Απολαβών

Η νομοθεσία περί Ετησίων Αδειών μετ' Απολαβών καλύπτει όλους τους εργοδοτούμενους τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα, περιλαμβανομένων και των μαθητευομένων.

Κάθε εργοδοτούμενος που εργάστηκε 48 εβδομάδες, δικαιούται ετήσια άδεια με απολαβές για τέσσερις εργάσιμες εβδομάδες. Δηλαδή οι εργοδοτούμενοι που έχουν πενθήμερη εβδομάδα εργασίας δικαιούνται ετήσια άδεια 20 εργάσιμων ημερών και οι εργοδοτούμενοι που έχουν εξαήμερη εβδομάδα εργασίας 24 εργάσιμων ημερών.

Ο εργοδοτούμενος, κατά τη διάρκεια της ετήσιας άδειάς του,

πληρώνεται αποδοχές είτε απευθείας από τον εργοδότη του είτε από το Κεντρικό Ταμείο Αδειών, το οποίο ιδρύθηκε ειδικά για το σκοπό αυτό από τη νομοθεσία και στο οποίο υποχρεούνται να πληρώνουν εισφορές όλοι οι εργοδότες.

Όταν ο εργοδότης εφαρμόζει σχέδιο αδειών για τους εργοδοτούμενούς του με πιο ευνοϊκούς όρους από αυτούς που προβλέπει ο Νόμος περί Ετησίων Αδειών μετ' Απολαβών, τότε μπορεί, κατόπιν αίτησής του, να εξαιρεθεί από την υποχρέωση για πληρωμή εισφορών στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών. Σε τέτοια περίπτωση πληρώνει ο ίδιος στους εργοδοτούμενους του το κανονικό ημερομίσθιο ή το μισθό τους κατά τη διάρκεια της άδειάς τους.

Εργοδότης που δεν έχει εξαίρεση από την υποχρέωση πληρωμής εισφορών, υποχρεούται να πληρώνει εισφορές στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών. Οι εργοδοτούμενοί του κατά τη διάρκεια της ετήσιας άδειάς τους πληρώνονται τις απολαβές άδειάς τους από το Ταμείο αυτό.

Το ύψος της εισφοράς που καταβάλλεται από τον εργοδότη στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών είναι ανάλογο με τη διάρκεια της άδειας που παρέχει στους εργοδοτούμενούς του.

Για άδεια 20 εργάσιμων ημερών σε περίπτωση πενθήμερης εβδομάδας εργασίας ή για άδεια 24 εργάσιμων ημερών σε περίπτωση εξαήμερης εβδομάδας εργασίας, η εισφορά του εργοδότη στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών είναι 8% πάνω στις αποδοχές του εργοδοτούμενου. Οι αποδοχές περιλαμβάνουν τον βασικό μισθό, το τιμαριθμικό επίδομα, τις προμήθειες, τον 13ο/14ο μισθό ή 53^η/56^η εβδομάδα, τις υπερωρίες, το επίδομα βάρδιας, το

δικαίωμα υπηρεσίας και τις «φίσιες» αργιών.

Για σκοπούς πληρωμής εισφορών στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών λαμβάνεται υπόψη το ακαθάριστο ποσό αποδοχών, δηλαδή το σύνολο των αποδοχών προτού αφαιρεθούν τυχόν φόροι, εισφορές ή άλλες κρατήσεις, μέχρι ενός ανώτατου ορίου που καθορίζεται κάθε χρόνο.

Σε περίπτωση που εργοδοτούμενοι δικαιούνται άδεια περισσότερη των τεσσάρων εβδομάδων, η εισφορά του εργοδότη στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών αυξάνεται ανάλογα.

Το ποσό που πληρώνεται σε κάθε εργοδοτούμενο από το Κεντρικό Ταμείο Αδειών είναι ίσο με τις εισφορές που πληρώθηκαν προς όφελος του από τον εργοδότη ή τους εργοδότες του κατά τον προηγούμενο χρόνο, ανεξάρτητα αν ο εργοδοτούμενος λαμβάνει ολόκληρη την άδειά του μέσα σε μια συνεχή περίοδο ή όχι. Για να πληρωθεί όμως τις απολαβές άδειάς του, θα πρέπει η άδειά του να είναι διάρκειας εννέα (9) τουλάχιστον συνεχών ημερών. Σε περίπτωση που ο εργοδοτούμενος εργάστηκε για λιγότερες από 48 εβδομάδες μέσα στον προηγούμενο χρόνο, η περίοδος άδειάς του θα πρέπει να είναι διάρκειας τεσσάρων (4) τουλάχιστον συνεχών ημερών.

Εργοδοτούμενος ο οποίος εργάστηκε λιγότερες από 13 εβδομάδες τον προηγούμενο χρόνο δεν πληρώνεται οποιεσδήποτε απολαβές άδειας από το Κεντρικό Ταμείο Αδειών.

Η περί Τερματισμού Απασχολήσεως Νομοθεσία

Η περί Τερματισμού Απασχολήσεως νομοθεσία θεσπίστηκε στις 27 Μαΐου 1967 και τέθηκε σε εφαρμογή την 1^η Φεβρουαρίου 1968. Βασικός σκοπός της είναι η προστασία των εργοδοτούμενων σε περίπτωση απόλυσης.

Η περί Τερματισμού Απασχολήσεως νομοθεσία καλύπτει όλους τους εργοδοτούμενους του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, περιλαμβανομένων των μαθητευομένων. Καλύπτει επίσης τους μετόχους ιδιωτικών εταιρειών οι οποίοι απασχολούνται στην εταιρεία τους.

Εργοδότης που προτίθεται να τερματίσει την απασχόληση εργοδοτούμενου του, ύστερα από συνεχή υπηρεσία 26 τουλάχιστον εβδομάδων, πρέπει να δώσει στον εργοδοτούμενο ελάχιστη περίοδο προειδοποίησης.

Ο εργοδότης δεν είναι υπόχρεος να δώσει προειδοποίηση αν η απασχόληση του εργοδοτούμενου ήταν πάνω σε δοκιμαστική βάση για περίοδο που δεν υπερβαίνει τις 104 εβδομάδες. Όταν η δοκιμαστική περίοδος είναι μεγαλύτερη από τις 26 εβδομάδες τότε μόνο δεν απαιτείται προειδοποίηση, αν η περίοδος της δοκιμαστικής υπηρεσίας καθορίστηκε με γραπτή συμφωνία μεταξύ του εργοδότη και του εργοδοτούμενου κατά το χρόνο της πρόσληψής του.

Ο εργοδότης έχει το δικαίωμα, αντί προειδοποίησης, να πληρώσει στον εργοδοτούμενο τα ημερομίσθιά του για την περίοδο προειδοποίησης την οποία δικαιούται.

Εργοδοτούμενος, που προτίθεται να τερματίσει την απασχόλησή

του, πρέπει να δώσει στον εργοδότη του ελάχιστη περίοδο προειδοποίησης ανάλογα με τη διάρκεια της υπηρεσίας του.

Εργοδοτούμενος ο οποίος απολύεται αδικαιολόγητα από εργοδότη με τον οποίο απασχολήθηκε συνεχώς για 26 τουλάχιστον εβδομάδες, δικαιούται αποζημίωση. Αποζημίωση δικαιούται επίσης και εργοδοτούμενος, ο οποίος αναγκάστηκε να αποχωρήσει από την υπηρεσία του εργοδότη του λόγω της συμπεριφοράς του τελευταίου απέναντί του. Σε καμιά περίπτωση δεν καταβάλλεται αποζημίωση σε εργοδοτούμενο που συμπλήρωσε τη συντάξιμη ηλικία πριν από την απόλυσή του.

Το ποσό της αποζημίωσης αποφασίζεται από το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών, κατόπιν αίτησης του εργοδοτούμενου, δεν μπορεί όμως να είναι μικρότερο από το ποσό της πληρωμής λόγω πλεονασμού, την οποία θα εδικαιούτο ο εργοδοτούμενος αν απολυόταν ως πλεονάζων ή μεγαλύτερο από τα ημερομίσθια δύο χρόνων. Κατά τον υπολογισμό του ποσού της αποζημίωσης, το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, τις αποδοχές του εργοδοτούμενου, την περίοδο απασχόλησης, την απώλεια προοπτικών σταδιοδρομίας, την ηλικία του εργοδοτούμενου και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες απολύθηκε.

Όταν εργοδοτούμενος, ο οποίος απασχολήθηκε συνεχώς για 104 εβδομάδες στον ίδιο εργοδότη, απολυθεί λόγω πλεονασμού, πριν από τη συμπλήρωση της συντάξιμης ηλικίας, δικαιούται πληρωμή λόγω πλεονασμού από το Ταμείο για Πλεονάζον Προσωπικό.

Εργοδοτούμενος θεωρείται πλεονάζων όταν απολυθεί:

α. επειδή ο εργοδότης έπαυσε ή προτίθεται να παύσει να διεξάγει την επιχείρηση στην οποία ο εργοδοτούμενος

απασχολείται,

β. επειδή ο εργοδότης έπαυσε ή προτίθεται να παύσει να διεξάγει επιχείρηση στον τόπο όπου ο εργοδοτούμενος απασχολείται,

γ. εξαιτίας οποιουδήποτε από τους πιο κάτω λόγους που έχουν σχέση με τη λειτουργία της επιχείρησης:

■ εκσυγχρονισμού, μηχανοποίησης ή οποιασδήποτε άλλης αλλαγής στις μεθόδους παραγωγής ή οργάνωσης, η οποία μειώνει τον αριθμό των εργοδοτούμενων που χρειάζονται,

■ αλλαγής στα προϊόντα ή στις μεθόδους παραγωγής ή στις απαιτούμενες ειδικότητες των εργοδοτούμενων,

■ κατάργησης τμημάτων,

■ δυσκολιών στην τοποθέτηση προϊόντων στην αγορά ή πιστωτικών δυσκολιών,

■ έλλειψης παραγγελιών ή πρώτων υλών,

■ έλλειψης μέσων παραγωγής,

■ περιορισμού του όγκου της εργασίας η της επιχείρησης.

Εργοδοτούμενος δεν δικαιούται πληρωμή λόγω πλεονασμού έστω κι αν η απόλυση οφείλεται σε πλεονασμό:

α. εάν πριν από τον τερματισμό της απασχόλησης ο εργοδότης προσφέρει άλλη κατάλληλη απασχόληση και ο εργοδοτούμενος αδικαιολόγητα αρνείται την προσφορά,

β. εάν η απόλυση έγινε λόγω μεταβίβασης της επιχείρησης του εργοδότη σε άλλο εργοδότη που ανανέωσε τη σύμβαση εργασίας,

γ. εάν ο εργοδότης του είναι εταιρεία εγγεγραμμένη με βάση τον περί Εταιρειών Νόμο και τον μεταθέτει σε κατάλληλη απασχόληση

σε άλλη εταιρεία που είναι συνδεδεμένη με την εταιρεία στην οποία απασχολείται. Δυο εταιρείες θεωρούνται συνδεδεμένες, αν η μια είναι θυγατρική της άλλης, ή αν και οι δυο εταιρείες είναι θυγατρικές τρίτης εταιρείας. Ο όρος θυγατρική εταιρεία έχει την έννοια που του αποδίδεται από το άρθρο 148 των Νόμων περί Εταιρειών (Κεφ.113 και Τροποποιητικοί Νόμοι), και

δ. εάν πριν από τον τερματισμό της απασχόλησης, άλλος εργοδότης, ο οποίος είναι εταιρεία στην οποία ο προηγούμενος εργοδότης είναι κύριος μέτοχος ή ασκεί ουσιαστικό έλεγχο, προσφέρει στον εργοδοτούμενο κατάλληλη απασχόληση.

Το ποσό της πληρωμής λόγω πλεονασμού είναι ανάλογο με την περίοδο συνεχούς απασχόλησης και με το τελευταίο ημερομίσθιο του αιτητή.

Όλες οι πληρωμές λόγω πλεονασμού καταβάλλονται από το Ταμείο για Πλεονάζον Προσωπικό, το οποίο χρηματοδοτείται αποκλειστικά από εισφορές των εργοδοτών. Το ποσό της εισφοράς είναι 1,2% πάνω στις αποδοχές του κάθε εργοδοτούμενου μέχρις ενός ανωτάτου ορίου, που καθορίζεται κάθε χρόνο. Οι αποδοχές περιλαμβάνουν τον βασικό μισθό, το τιμαριθμικό επίδομα, τις προμήθειες, τον 13ο-14ο μισθό ή την 53^η/56^η εβδομάδα, τις υπερωρίες, το επίδομα βάρδιας, το δικαίωμα υπηρεσίας και τις εισφορές του εργοδότη στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών και στα συντεχνιακά ταμεία αργιών.

Για σκοπούς πληρωμής εισφορών, λαμβάνεται υπόψη το ακαθάριστο ποσό αποδοχών, δηλαδή προτού αφαιρεθούν τυχόν φόροι, εισφορές ή άλλες κρατήσεις.

Εργοδότης, ο οποίος απέλυσε εργοδοτούμενο του λόγω πλεονασμού και εντός οκτώ μήνες επαναπρολαμβάνει προσωπικό, δίνει προτεραιότητα κατά την πρόσληψη σε εργοδοτούμενους τους οποίους απέλυσε ως πλεονάζοντες, λαμβάνοντας, όμως, υπόψη τις ανάγκες της επιχείρησής του.

Προστασία των Δικαιωμάτων των Εργοδοτούμενων σε Περίπτωση Αφερεγγυότητας του Εργοδότη

Ο Νόμος για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Εργοδοτούμενων σε Περίπτωση Αφερεγγυότητας του Εργοδότη τέθηκε σε εφαρμογή στις 9 Μαρτίου 2001.

Βασικός σκοπός του Νόμου είναι η διασφάλιση της πληρωμής από Ειδικό Ταμείο στους εργοδοτούμενους, ημερομισθίων και ετησίων αδειών που οφείλονται από τον εργοδότη τους σε περίπτωση που αυτός καθίσταται αφερέγγυος.

Αφερέγγυος εργοδότης είναι ο εργοδότης για τον οποίο έχει υποβληθεί αίτηση στο αρμόδιο Δικαστήριο για την έκδοση διατάγματος παραλαβής της περιουσίας του, αν είναι φυσικό πρόσωπο, ή για την έκδοση διατάγματος εκκαθάρισης, αν είναι νομικό πρόσωπο και είτε έχει εκδοθεί από το Δικαστήριο τέτοιο διάταγμα ή το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι ο εργοδότης έπαυσε να διεξάγει οποιαδήποτε εργασία και δεν υπάρχει ικανοποιητική περιουσία η οποία να δικαιολογεί την έκδοση σχετικού διατάγματος.

Με τον σχετικό Νόμο καθιερύεται ειδικό Ταμείο το οποίο, σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, καταβάλλει στους

εργοδοτούμενους τα οφειλόμενα ποσά.

Το Ταμείο χρηματοδοτείται αποκλειστικά από εισφορές των εργοδοτών με τη μεταφορά ποσοστού 16,6% των εισφορών που καταβάλλονται στο Ταμείο για Πλεονάζον Προσωπικό.

Ο Νόμος για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Εργοδοτούμενων σε Περίπτωση Αφερεγγυότητας του Εργοδότη καλύπτει όλους τους εργοδοτούμενους, περιλαμβανομένων των μαθητευομένων, με εξαίρεση τα πρόσωπα που απασχολούνται από την Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Πληρωμή από το Ταμείο δικαιούται εργοδοτούμενος που:

- η απασχόλησή του τερματίστηκε γιατί ο εργοδότης του κατέστη αφερέγγυος, και
- απασχολήθηκε για 26 τουλάχιστον συνεχείς εβδομάδες στον ίδιο εργοδότη πριν από την ημερομηνία επέλευσης της αφερεγγυότητας του εργοδότη του.

Ο εργοδοτούμενος δικαιούται από το Ταμείο:

- τα οφειλόμενα ημερομίσθια από τον εργοδότη του για τις τελευταίες δεκατρείς εβδομάδες της απασχόλησής του, τα οποία περιλαμβάνονται στην περίοδο των τελευταίων εβδομήντα οκτώ εβδομάδων πριν από την ημερομηνία της αφερεγγυότητας του εργοδότη του,
- την αναλογία των οφειλόμενων αδειών, για τις πιο πάνω δεκατρείς εβδομάδες, σε περίπτωση που ο εργοδότης κατέχει πιστοποιητικό εξαίρεσης από την πληρωμή εισφορών στο Κεντρικό Ταμείο Αδειών, και
- την αναλογία του δέκατου τρίτου (13^{ου}) και δέκατου

τέταρτου (14^{ου}) μισθού, της 53^{ης} έως 56^{ης} εβδομάδας για την ίδια περίοδο.

Διευκρινίζεται ότι κατά τον υπολογισμό της εβδομαδιαίας αμοιβής δεν λαμβάνεται υπόψη οποιοδήποτε ποσό ημερομισθίου που υπερβαίνει το τετραπλάσιο του εβδομαδιαίου ποσού των βασικών ασφαλιστέων αποδοχών, όπως αυτό καθορίζεται εκάστοτε στη Νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Ταμεία Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών

Ο περί της Ίδρυσης, των Δραστηριοτήτων και της Εποπτείας των Ταμείων Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών Νόμος τέθηκε σε εφαρμογή στις 17 Νοεμβρίου 2006. Την ευθύνη εφαρμογής του Νόμου ανέλαβε ως Αρμόδια Αρχή, σύμφωνα με διάταγμα του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ο Διευθυντής Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Για την πιο αποτελεσματική εποπτεία των Ταμείων Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών (Ταμεία Προνοίας και Ταμεία Σύνταξης), έχει ψηφιστεί από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και έχει τεθεί σε ισχύ στις 28 Δεκεμβρίου 2012, ημερομηνία δημοσίευσης του στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, ο περί της Ίδρυσης, των Δραστηριοτήτων και της Εποπτείας των Ταμείων Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών Νόμος του 2012 (Ν.208(Ι)/2012). Ο πιο πάνω Νόμος καταργεί τον Νόμο περί Ταμείων Προνοίας του 1981 (Ν.44/81) και τον Νόμο περί της Ίδρυσης, των Δραστηριοτήτων και της Εποπτείας των Ταμείων Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών του 2006 (Ν.146(Ι)/2006).

Η Αρμόδια Αρχή θα ελέγχει και εποπτεύει τη λειτουργία και τις δραστηριότητες των Ταμείων Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών που λειτουργούν πάνω σε κεφαλαιοποιητική βάση στη Δημοκρατία με στόχο τη χορήγηση συνταξιοδοτικών παροχών στο πλαίσιο μιας επαγγελματικής δραστηριότητας, βάσει συλλογικής σύμβασης ή συμφωνίας μεταξύ εργοδοτών και εργοδοτούμενων ή με ελεύθερους επαγγελματίες. Ταμείο Προνοίας με λιγότερα από 100 μέλη μπορεί να υπαχθεί εθελοντικά στο πεδίο εφαρμογής της Νομοθεσίας.

Αποζημίωση Θυμάτων Βίαιων Εγκλημάτων

Στις 13 Ιουνίου 1997 τέθηκε σε εφαρμογή ο Νόμος για την Αποζημίωση Θυμάτων Βίαιων Εγκλημάτων. Σκοπός του Νόμου αυτού είναι η εξασφάλιση ελάχιστου ορίου αποζημίωσης σε θύματα εγκλημάτων βίας.

Δικαίωμα σε αποζημίωση έχουν πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας ή πολίτες οποιουδήποτε άλλου κράτους που έχει επικυρώσει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Αποζημίωση Θυμάτων Βίαιων Εγκλημάτων, όπως και πολίτες κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης οι οποίοι είναι μόνιμοι κάτοικοι Κύπρου, και οι εξαρτώμενοί τους.

Η αποζημίωση περιλαμβάνει περίθαλψη σε Κρατικό Νοσηλευτικό Ίδρυμα μέχρι €1.708, επίδομα ασθενείας για προσωρινή ανικανότητα, σύνταξη ανικανότητας για μόνιμη, ολική ή μερική ανικανότητα, σύνταξη επιζώντων και βοήθημα κηδείας σε περίπτωση θανάτου του θύματος. Το επίδομα ασθενείας, οι συντάξεις και το βοήθημα κηδείας καταβάλλονται στο ίδιο ύψος όπως οι αντίστοιχες βασικές παροχές του Ταμείου Κοινωνικών

Ασφαλίσεων. Η αποζημίωση δεν καταβάλλεται αν το θύμα δικαιούται αποζημίωση στο ίδιο ή μεγαλύτερο ύψος από άλλη πηγή.

Η δαπάνη για την παρεχόμενη προστασία βαρύνει τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Κοινωνική Σύνταξη

Ο Νόμος για τη Χορήγηση Κοινωνικής Σύνταξης τέθηκε σε εφαρμογή την 1^η Μαΐου 1995 και σκοπό έχει τη χορήγηση σύνταξης σε όλους τους κατοίκους της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι οποίοι έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 65 ετών και δεν δικαιούνται σύνταξη ή άλλη παρόμοια πληρωμή από οποιαδήποτε πηγή. Η κοινωνική σύνταξη καταβάλλεται από το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας.

Αρμόδια υπηρεσία για την εφαρμογή του Νόμου είναι οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Κοινωνική σύνταξη δικαιούνται πρόσωπα που:

- α. συμπλήρωσαν την ηλικία των 65 ετών,
- β. με τη συμπλήρωση της ηλικίας των 65 ετών ή μετέπειτα, ικανοποιούν τις προϋποθέσεις διαμονής, και
- γ. δεν δικαιούνται από οποιαδήποτε πηγή σύνταξη ή άλλη παρόμοια πληρωμή της οποίας το μηνιαίο ύψος είναι ίσο ή μεγαλύτερο από το μηνιαίο ύψος της κοινωνικής σύνταξης.

Οι προϋποθέσεις διαμονής για τη χορήγηση κοινωνικής σύνταξης είναι:

α. νόμιμη διαμονή στην Κύπρο ή σε χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή στην Ελβετία για συνολική περίοδο 20 τουλάχιστον χρόνων από την ημερομηνία από την οποία ο αιτητής συμπλήρωσε την ηλικία των 40 ετών, ή

β. νόμιμη διαμονή στην Κύπρο ή σε χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή στην Ελβετία για συνολική περίοδο 35 χρόνων από την ημερομηνία κατά την οποία ο αιτητής συμπλήρωσε την ηλικία των 18 ετών.

Το μηνιαίο ύψος της κοινωνικής σύνταξης είναι ίσο με το 81% του ποσού της πλήρους βασικής σύνταξης γήρατος που καταβάλλεται από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Στην περίπτωση που πρόσωπο δικαιούται από οποιαδήποτε πηγή σύνταξη ή άλλη παρόμοια πληρωμή, το μηνιαίο ύψος της οποίας είναι κατώτερο του μηνιαίου ύψους της κοινωνικής σύνταξης, το μηνιαίο ύψος της κοινωνικής σύνταξης είναι ίσο με τη διαφορά των δύο συντάξεων.

Ο δικαιούχος κοινωνικής σύνταξης εκπίπτει του δικαιώματος του στη σύνταξη εάν:

■ αποκτήσει, από οποιαδήποτε πηγή, δικαίωμα σύνταξης ή άλλης παρόμοιας πληρωμής της οποίας το ύψος είναι ίσο ή μεγαλύτερο από το ύψος της κοινωνικής σύνταξης,

■ είναι εξαρτώμενος συνταξιούχου και το ύψος της αύξησης που πληρώνεται γι' αυτόν είναι ίσο ή μεγαλύτερο από το ύψος της

κοινωνικής σύνταξης που δικαιούται,

■ εκτίει ποινή φυλάκισης ή τελεί υπό νόμιμη κράτηση για χρονικό διάστημα πέραν των δύο μηνών,

■ απουσιάζει από την Κύπρο για χρονικό διάστημα πέραν των έξι μηνών. Δικαιούχος που απουσιάζει από την Κύπρο για χρονική περίοδο πέραν των έξι ημερολογιακών μηνών για λόγους υγείας και δικαιολογεί την απουσία του με σχετικό ιατρικό πιστοποιητικό, διατηρεί το δικαίωμα για τη λήψη της κοινωνικής σύνταξης και κατά την πρόσθετη αυτή περίοδο.

Η αύξηση που καταβάλλεται από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε συνταξιούχο για εξαρτώμενο του παύει να καταβάλλεται από την ημερομηνία από την οποία ο εξαρτώμενος αποκτά δικαίωμα σε κοινωνική σύνταξη.

Ιστοσελίδα Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων:
www.mlsi.gov.cy/sid